

Hvem påser lovligheden af kommunale enkeltafgørelser på natur- og miljøområdet?

Af landinspektør, lic.geom. Lars Ramhøj, Aalborg Universitet, e-post: lr@land.aau.dk

Kommunerne er efter kommunalreformen forvaltningsmyndighed for hovedparten af areal- og naturforvaltningen i landet. Det betyder, at kommunerne skal afveje beskyttelseshensyn mod byudviklingshensyn. Hvilket i et politisk forum ikke er ganske ligetil. Det er særlig bekymrende, fordi der med amternes forsvinden nu ikke mere foretages en uvildig overvågning beskyttelseshensynet. Overvågningen hviler stort set alene på engagementet og ressourcerne i foreninger og hos naboer – kontrollen er blevet privatiseret. Kan naturen og miljøet være tjent med det?

Kommunalreformens ændrede styringssystem.

Ved kommunalreformen blev amternes opgaver delt mellem staten og kommunerne således, at kommunerne overtog enkeltsagsbehandlingen, mens staten overtog opgaverne af mere overordnet, koordinerende eller national betydning.

Kommunerne administrer nu en stor del af den lovgivning, der regulerer det fysiske miljø i det åbne land. Også de mere følsomme sektorområder, som har til formål at værne og bevare miljøet naturværdier. Dette skal de samtidig med, at de også skal varetage kommunens udvikling, typisk i form af byudvikling og infrastrukturudvikling. Kommunerne kan derfor let komme i en situation, hvor den skal afveje to modsat rettede hensyn.

Bortset fra kystzonen og de fredede områder er det kommunerne, der administrerer naturværdierne i det åbne land.

Amternes afvikling betød også, at den overvågning, som amtet havde foretaget af kommunernes administration – navnlig gennem dets klagebeføjelser – forsvandt. Dermed forsvandt ”armslængdeprincippet”¹ inden for mange lovgivningsområder vedrørende arealforvaltningen.

En konsekvens af kommunalreformen var også en ændring af plansystemet med regionale udviklingsplaner og en styrket kommuneplanlægning som ramme for lokalplanlægningen og den kommunale enkeltsagsbehandling. Hertil en nyskabelse i form af et kvalitetssikringssystem.

Jeg vil i det følgende se lidt nærmere på disse ændringer med henblik på at klarlægge hvilke muligheder, der er for at anfægte kommunens afgørelser, altså afdække, hvorvidt der er adgang til at få kommunernes afgørelser prøvet, herunder hvem, der kan påklage kommunernes afgørelser på natur- og miljøområdet, eller mere specifikt se på de kommunale afgørelser i h.t. planloven, naturbeskyttelsesloven, museumsloven, råstofloven og miljøbeskyttelsesloven.

---

¹ Som det er formuleret i oppositionens betækningsbidrag til regelændringerne som følge af kommunalreformen på miljøområdet, <http://www.sf.dk/index.php?article=9504&menu=762&print=1>, hvor princippet beskrives således: ”Det er afgørende, at vigtige afgørelser om miljøforhold træffes af uvildige myndigheder, som ikke er for tæt på dem, der skal kontrolleres, og ikke potentielt er afhængige af snævre lokalpolitiske interesser. Strukturreformen betyder forøget risiko for, at det mange steder kan blive kortsigtede interesser, der kommer til at styre miljøpolitikken. Faren er, at man lokalt vælger at konkurrere på lempeligere godkendelser, vandløbsvedligeholdelse af dårligere kvalitet etc. i stedet for at tage langsigtede hensyn til natur og miljø.”

Forvaltningsretlig rekurs

Det er et helt grundlæggende forvaltningsretligt princip, at myndighedsafgørelser kan prøves ved, at afgørelsen kan forelægges en anden forvaltningsmyndighed. Rekursen tjener primært retssikkerhedsmæssige formål derved, at sagens omstændigheder og retsanvendelsen vurderes og praktiseres korrekt. Herved opnås, at retstilstanden og skønsudøvelsen ensartetgøres, ligesom sandsynligheden øges for, at eventuelle fejl rettes, men rekursen giver også klageinstansen mulighed for at få information om lovgivningens administration.

Adgangen til prøvelse af kommunale afgørelser forudsætter lovhjemmel, som er nærmere fastlagt i de enkelte love. Omfanget af rekursen afhænger derfor af, hvordan rekursen specifikt er udformet i de pågældende bestemmelser. Det omfatter 1) *afgrænsningen af kredsen af klageberettigede* og 2) *afgrænsningen af hvad, der kan er påklages*, ligesom det selvsagt har væsentlig betydning, 3) *om/hvordan de klageberettigede får underretning om afgørelsen*.

Hvem kan påklage kommunens afgørelser?

Amterne var tidligere klageberettiget i forhold kommunale afgørelser vedr. plan-, natur- og miljølovgivningen, og amterne indbragte mange sager for Naturklagenævnet. Med amternes forsvinden er det derfor interessant at klarlægge, hvem der nu kan påklage de – nu væsentligt flere – kommunale afgørelser.

Det er imidlertid ikke så ligetil at udrede. Lovgivningen indeholder ganske vist klageregler². Men hertil er knyttet et virvar af supplerende bekendtgørelser, som nærmere bestemmer klageadgangen, delegationer mv. og medfører, at billedet for kommunerne som administrerende myndighed må fremstå som rimelig uoverskueligt.

Myndigheders afgørelser kan påklages af de, der har en væsentlig, individuel interesse i afgørelsen. Det omfatter naturligvis primært afgørelsens adressat, men også andre, der berøres retligt, økonomisk eller faktisk af afgørelsen. På plan- og arealreguleringsområdet – er det ofte³ naboer (som efter omstændighederne kan være mange – f.eks. når afgørelsen vedrører miljøgener).

Der ud over kan der i lovgivningen være tillagt andre klageret – typisk offentlige myndigheder, foreninger eller organisationer m.v., for hvem afgørelsen kan have interesse for deres myndighedsvaretagelse eller varetagelse af særinteresser.

Hvad kan påklages?

Omfanget af den prøvelse, der kan foretages af klagemyndigheden, varierer på de forskellige lovområder. I nogle tilfælde er prøvelsen fuldstændig – hvilket indebærer at såvel retlige spørgsmål (retsanvendelsen), afgørelsen hensigtsmæssighed (skønnet) og sagens faktum (de faktiske forhold, som er relevante for afgørelsen) kan efterprøves. Det er dog ikke ualmindeligt, at lovteksten udelukker klage over skønnet⁴.

Underretning

Forudsætningen for at kunne påklage en afgørelse er, at den klageberettigede får kendskab til afgørelsen, hvorfor det er ganske væsentligt, hvordan underretningen sker, og hvordan afgørelsen præsenteres – altså hvor fyldestgørende oplysninger, der indeholdes i underretningen.

Afgørelser skal naturligvis sendes til adressaten, der således får en specifik, skriftlig underretning, men der ud over kan der i lovgivningen være fastsat bestemmelser om, at der skal gives særskilt un-

² På de lovområder, der behandles her, drejer det sig om: planlovens § 59, naturbeskyttelseslovens § 86, museumslovens § 29t, råstoflovens § 13 og miljølovens § 91.

³ Naboer har således ikke klageret i f.t. naturbeskyttelsesloven.

⁴ Begrænsningen er typisk formuleret på den måde, at det er præciseret, at alene retlige spørgsmål kan påklages (f.eks. planlovens § 58, stk. 1, nr. 4), hvilket dog ikke udelukker, at klagemyndigheden også forholder sig til sagens faktum.

derretning til en nærmere angivet kreds, ligesom klageberettigede foreninger kan anmode kommunen/kommunerne om at modtage specifik, skriftlig underretning om afgørelsen. Derudover vil der typisk være krav om offentlig bekendtgørelse af afgørelserne gennem en generel annoncering i dagblade. Klageberettigede, der er henvist til at få information om afgørelsen gennem en offentlig bekendtgørelse, kan ikke kræve at få specifik underretning, men forvaltningsretlige hensyn taler for, at forvaltningsmyndigheden stiller sig velvillig, såfremt en klageberettiget fremsætter ønske om at blive underrettet særskilt om en konkret sag.

Kvalitetsstyringsordningen

Lov nr. 1572 af 20. dec. 2006 (om et kvalitetsstyringssystem for den kommunale sagsbehandling på natur- og miljøområdet), indfører en kvalitetsstyringsnorm for kommunerne, som har til formål ”at sikre faglig kvalitet, effektivitet og ensartethed i kommunalbestyrelsens sagsbehandling på natur- og miljøområdet samt til at sikre borgernes og virksomhedernes tillid til og tilfredshed med sagsbehandlingen” (§ 1) og ”sikre, at det gennem løbende overvågning og opfølgning synliggøres, at kravene i relevante love og bekendtgørelser på natur- og miljøområdet følges” (<http://www.mim.dk/Lovstof/Kvalitetsstyring/>).

Ordningen indfører standardprocedurer for sagsbehandlingen.

Systemet skal sikre,

- at borgere og virksomheder oplever, at kommunens opgavevaretagelse på natur- og miljøområdet gennemføres og dokumenteres på en måde, som er kendetegnet ved høj målopfyldelse, faglig kvalitet, effektivitet og ensartethed,
- at lovgivningens krav og almindelig god forvaltningsskik følges,
- at kvalitetsstyringssystemet som led i den øvrige planlægning og udvikling regelmæssigt evalueres og tilpasses med henblik på at sikre systemets fortsatte effektivitet og egnethed til at nå den fastsatte kvalitetspolitik og eventuelle kvalitetsmål.

Systemet indeholder et krav om, at kommunen selv overvåger ordningen, men indeholder også krav om ekstern overvågning.

Kvalitetsstyringsordningen er primært rettet mod den administrative opbygning og opgavevaretagelse, men omfatter ikke enkeltsagsbehandlingen som sådan. Der henvises i ministeriets beskrivelse i et vist omfang til gældende regler, men retningslinjerne er ikke tænkt som en sammenfatning af hverken forvaltningsretten eller natur- og miljølovgivningen. Sagsbehandlerne må således – som hidtil – sikre sig kendskab til den til enhver tid gældende lovgivning på området.

Der er ikke i de gældende regler for ordningens tilrettelæggelse noget krav om, at de kommunale afgørelser (outputtet) skal evalueres i systemet herunder, at der skal foretages en vurdering af kvaliteten målt ved antallet af klagesager – navnlig de, der har ført til underkendelse af kommunens afgørelse.

Ordningen sikrer således ikke, at afgørelser respekterer planlægningsmæssige rammer, administrative forskrifter eller retspraksis.

Overvågningen af udvalgte dele af planloven og den arealregulerende lovgivning Planloven

Kommunen kan træffe en række konkrete afgørelser i h.t. planloven om f.eks. udarbejdelse af VVM-redegørelser (§ 11g), nedlægge forbud mod påtænkte faktiske eller retlige handlinger (§ 14),

dispensere fra lokalplaner (§ 19), eller træffe afgørelse om udstykning, bebyggelse eller ændret arealanvendelse i landzone (§ 35).

Klage over kommunens afgørelser skal ifølge § 58 indbringes for Naturklagenævnet, idet prøvelsen, bortset fra kommunens zoneafgørelser (efter § 35, stk. 1) og ekspropriationsbeslutninger (§ 47, stk. 1) dog kun omfatter retlige spørgsmål.

Kredsen af klageberettigede fremgår af § 59. Den omfatter foruden miljøministeren enhver med retlig interesse⁵ i sagens udfald. Klageberettiget er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen på betingelse af, at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer⁶.

Før kommunalreformen var amtsrådet klagemyndighed vedr. kommunens afgørelser (se f.eks. den tidligere planlovs § 35, stk. 7, hvorefter regionplanmyndigheden skulle underrettes særskilt om afgørelsen). Det er dog bemærkelsesværdigt, at det ikke fremgik eksplicit af loven, at amtet var klageberettiget, men det antoges i praksis⁷, og er da også naturlig set på baggrund af amtets regionale planmyndighed og forvalter af natur- og miljøinteresser, navnlig i det åbne land.

Ministerens kompetence er ved bkg. nr. 48 af 18. jan. 2007, § 24, stk. 2, nr. 11 delegeret til ministeriets miljøcentre i Århus, Odense og Roskilde. Det må dog bemærkes, at denne klageadgang ikke er tænkt som en generel mulighed for at påklage enkeltafgørelser, idet hensigten med ministeriets klageadgang var at give ministeren en mulighed for konkret indgriben, hvor det var nødvendigt (Planlovskommentar 2002, s. 402, der henviser til lovforarbejderne, da ministerens klageret blev lovfæstet ved lov nr. 439/1994). Klageberettigelsen giver derfor ikke miljøcentrene kompetence til at anfægte kommunens afgørelse.

Afgørelser påklages til Naturklagenævnet.

Fsva. landzoneafgørelser er der i den gældende lov alene krav om underretning af ansøgeren (§ 35, stk. 6), men der skal ikke ske særskilt underretning af miljøcentret eller af andre klageberettigede myndigheder. Kommunens zoneafgørelser skal alene bekendtgøres offentligt (§ 35, stk. 8). Overvågningen af den kommunale zoneadministration afhænger derfor af, at de klageberettigede – primært naboer og Danmarks Naturfredningsforening – følger løbende med i dagspressen med henblik på at få kendskab til kommunens afgørelser.

Status

Ingen offentlig myndighed har fået tillagt nogen generel klagebeføjelse efter planloven ligesom miljøcentrenes klageadgang er stærkt begrænset.

Det betyder, at overvågningen af lovens administration reelt er overladt til den kreds af private personer, foreninger eller organisationer, som er klageberettigede efter lovens § 59, stk. 2 og forudsætter, at denne kreds bliver opmærksom på afgørelsen via den offentlige bekendtgørelse.

⁵ Der kræves således ikke, at afgørelsen er af væsentlig interesse for klageren, hvilket kan forklares med planlovens regler om projektoffentlighed.

⁶ En tilsvarende klageret for lokale og landsdækkende foreninger og organisationer gælder generelt i den her behandlede lovgivning, idet de landsdækkende klageberettigede foreninger og organisationer Danmarks Naturfredningsforening, også Dansk Ornitologisk Forening (DOF) samt Botanisk Forening og Friluftsrådet er anerkendt som klageberettigede.

⁷ Amtet var ifølge zonelovens §§ 6-8 klageberettiget, og amtets klageberettigelse er da også anerkendt i praksis (jf. f.eks. KFE 2004.262 og Planlovskommentaren, 2002, s. 401).

Bemærk endvidere, at det af den tidligere planlovs § 35, stk. 4 var krævet, at kommunen før zoneafgørelser skulle indhente en udtalelse fra regionplanmyndigheden (amtet).

Naturbeskyttelsesloven

Kommunen kan træffe afgørelse vedr. internationale naturbeskyttelsesområder (kap. 2a), friluftsklamer (§ 21, stk. 3), adgangen til særlige naturtyper (kap. 4), forbud mod faktisk eller retlig anvendelse af en ejendom med henblik på fredning (§ 34), ekspropriationer med henblik på virkeliggørelse af natura 2000-planer, samt ikke mindst meddele dispensationer fra en række af lovens bestemmelser (jf. § 65), f.eks. beskyttede naturtyper (§ 3), og anlæg i det åbne land (kap. 3).

Kommunens afgørelser kan efter § 76 som hovedregel påklages til Naturklagenævnet. Klage omfatter såvel skønnet som retlige spørgsmål.

Efter naturbeskyttelsesloven § 86, stk. 1 tilkommer klageretten adressaten, ejeren af den berørte ejendom, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, der berøres, samt offentlige myndigheder. Kredsen af klageberettigede omfatter ikke naboer.

Miljøministeren eller statslige myndigheder er ikke nævnt eksplicit. Af § 19, stk. 1, nr. 40 i ovennævnte bkg. nr. 48 af 18. jan. 2007 fremgår, at Skov- og Naturstyrelsen kan påklage kommunens afgørelser. Andre offentlige myndigheder er også klageberettigede, men for dem gælder, at klageretten for offentlige myndigheder kun kan udnyttes, når myndigheden har en "ressortmæssig interesse" i afgørelsen (jf. bemærkningerne til lovforslag nr. 9 af 1992). Hvad der forstås herved, fremgår ikke af lovforarbejderne, men det må antages at omfatte afgørelser, som vurderes at have videregående eller principiel betydning for varetagelsen af den pågældende myndigheds opgaver. Styrelsens og andre offentlige myndigheders klageadgang er således ikke tænkt som en generel mulighed for at påklage enkeltafgørelser.

Det bemærkes endvidere, at kommunerne skal underrette en række myndigheder særskilt (se nedenfor). Denne underretning har alene informativ karakter, men er som anført ovenfor ikke udtryk for, at der tilkommer disse myndigheder en generel klageadgang.

Det fremgår af en række supplerende bekendtgørelser vedrørende lovens forskellige reguleringsområder – for så vidt i overensstemmelse med ovenstående – at kredsen af klageberettigede skal have skriftlig underretning om afgørelsen⁸. Underretningen medfører, at de pågældende foreninger og organisationer får kendskab til afgørelsen. For miljøcentrene betyder det eksempelvis, at de kan påklage kommunens dispensationer fra bygge- og beskyttelseslinjerne – dog forudsat, at afgørelsen har videregående betydning (se ovenfor).

Status

Der tilkommer således ikke offentlige myndigheder nogen generel adgang til at påklage kommunens afgørelse, idet klage forudsætter, at afgørelsen er af særlig interesse (vigtighed). Overvågningen af lovens administration er med andre ord primært overladt til den kreds af private klageberettigede personer, foreninger eller organisationer, som er klageberettigede efter lovens § 86.

Museumsloven

⁸ jf. § 4 i bkg. nr. 866 af 21. juni 2007 om bygge- og beskyttelseslinjer, § 7 i bkg. nr. 1608 af 2006 om klitfredning, § 9 i bkg. nr. 1172 af 20. nov. 2006 om beskyttede naturtyper, og § 11 i bkg. nr. 1328 af s.d. om opsætning af mindre oplysningsskilte, skilte i erhvervsområder og reklamer på idrætsanlæg m.v. i det åbne land. Det kan dog yderligere være krævet, at også statslige myndigheder skal underrettes om afgørelsen (f.eks. Skov- og Naturstyrelsen og Miljøministeriets miljøcenter ifølge § 4 i bkg. nr. 866 af 21. juni 2007).

Underretning skal dog kun gives, hvis den pgl. forening/organisation over for den pågældende kommune har fremsat anmodning om at modtage en sådan underretning.

Efter museumslovens § 29j, stk. 2 kan kommunen dispensere fra bestemmelsen i lovens § 29 a, stk. 1 om forbud mod tilstandsændringer for sten- og jorddiger. Disse afgørelser kan ifølge bkg. nr. 1513 af 14. dec. 2006, § 10, stk. nr. 72 påklages af Kulturarvsstyrelsen, men klageberettiget er endvidere offentlige myndigheder (§ 29u, stk. 1). Myndighedernes klageadgang er dog begrænset som anført ovenfor vedr. naturbeskyttelsesloven.

Kommunens afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet (jf. § 29t, stk. 1). Klage omfatter såvel skønnet som retlige spørgsmål.

Klageberettiget er (som ved naturbeskyttelsesloven) foruden adressaten, ejeren af den berørte ejendom, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, der berøres samt offentlige myndigheder. Da bestemmelserne tidligere var indeholdt i naturbeskyttelsesloven, må det antages, at offentlige myndigheders klageadgang er begrænset som anført ovenfor således, at klage forudsætter, at sagen har principiel eller videregående betydning for den pågældende myndighed.

Kommunens skal give kredsen af klageberettigede skriftlig underretning om afgørelsen⁹. Underretningen medfører, at de pågældende foreninger og organisationer får kendskab til afgørelsen. Det må dog bemærkes, at underretning af Kulturarvsstyrelsen skyldes styrelsens tilsynsforpligtelse (jf. lovens § 29p, stk. 4) og er således ikke et udtryk for, at styrelsen er klageberettiget.

Status

Offentlige myndigheder har ikke nogen generel adgang til at påklage kommuners afgørelse, idet klage forudsætter, at afgørelsen er af særlig interesse (vigtighed). Overvågningen af lovens administration er med andre ord primært overladt til den kreds af private personer, foreninger eller organisationer, som er klageberettigede efter lovens § 29u, stk. 1.

---

⁹ Bkg. nr. 1511 af 14. dec. 2006

Kommunerne administrerer nu de fåtallige og sårbare overdrevslandskaber og varetager digebeskyttelsen.

Råstofloven

Kommunen kan træffe afgørelse om indvinding af råstoffer (§ 7). Disse afgørelser kan – bortset fra afgørelser vedr. ikke-erhvervsmæssig indvinding af råstoffer (§ 7, stk. 2), indvinding ud over det tilladte (§ 9, stk. 2) og tilbagekaldelse (§ 11) – påklages til Naturklagenævnet for såvel skønsmæssige som retlige spørgsmål (§ 13).

Klageberettiget er adressaten, enhver med en individuel væsentlig interesse i afgørelsen, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, der berøres samt offentlige myndigheder (§ 15, stk. 1). Ifølge bkg. nr. 48 af 18. jan. 2007, § 20, stk. 2, nr. 3 kan miljøcentre i Århus, Odense og Roskilde påklage kommunernes afgørelser.

Der skal gives skriftlig underretning til de klageberettigede, idet annoncering dog kan være tilstrækkeligt i forhold til klageberettigede myndigheder, foreninger mv., medmindre disse har anmodet om skriftlig underretning.

Status

Kommunens afgørelse kan påklages af offentlige myndigheder (visse miljøcentre), men der ud over er overvågningen af lovens administration er overladt til kredsene af private klageberettigede personer, foreninger eller organisationer, der underrettes om skriftligt om afgørelsen.

Miljøbeskyttelsesloven

Kommunen kan træffe en række afgørelser vedr. forurenende aktiviteter (f.eks. kap. 3 om beskyttelse af jord og grundvand, kap. 4 om beskyttelse af overfladevand og kap. 5 om forurenende virksomhed). Afgørelserne kan som hovedregel påklages til Miljøklagenævnet for såvel retlige som skønsmæssige spørgsmål (jf. § 91, stk. 1).

Klageberettiget er foruden afgørelsens adressat, enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald (jf. § 98, stk. 1). Sidstnævnte omfatter foruden ejendommens ejer primært naboer inden for det område, som påvirkes af afgørelsen. Der ud over omfatter kredsen af klageberettigede forskellige landsdækkende og lokale foreninger (jf. §§ 99 og 100).

Foruden til adressaten skal der give skriftlig underretning til den kreds af personer, foreninger og myndigheder, som har været inddraget i sagsbehandlingen eller som generelt har bedt om at få underretning om afgørelserne. Underretning af de klageberettigede med en væsentlig individuel interesse i afgørelsen kan dog ske ved annoncering, der altid skal foretages vedr. kap. 5-godkendelser.

Status

Foruden kredsen af private klageberettigede har såvel involverede myndigheder som forskellige foreninger og organisationer klageret, ligesom der som hovedregel skal gives kredsen af klageberettigede særskilt, skriftlig underretning om afgørelserne.

Konsekvenser

Kommunesammenlægningerne har generelt betydet en væsentlig faglig og kvantitativ kvalificering af de kommunale forvaltninger.¹⁰ En stor forvaltning er imidlertid ikke sig selv nogen garanti for ”rigtige” eller lovlige afgørelser, som også påvirkes af politiske interesser og magtforhold. Da kommunen skal afveje hensynet til natur og miljø og hensynet til by- og erhvervsmæssig udvikling, er det derfor særlig væsentligt, at der eksisterer et uvildigt og uafhængigt system, der overvåger kommunernes enkeltsagsafgørelser.

Gennemgangen foran viser, at offentlige myndigheder kun i begrænset udstrækning har mulighed for at anfægte kommunale afgørelser på natur- og miljøområdet. Der tilkommer landsdækkende foreninger og organisationer – i praksis primært Danmarks Naturfredningsforening – klageret, men denne overvågning svækkes af, der ikke skal gives denne gruppe af klageberettigede foreninger underretning om zoneafgørelser, hvorfor disse foreninger er henvist til den offentlige bekendtgørelse, der skal foretages, hvilket kræver daglig læsning af dagblades officielle bekendtgørelser, som tilmed kun giver en nødtørftig sagsfremstilling. Ansøgeren, der får en tilladelse, klager ikke, men det kan naboer og omboende tænkes at gøre. Vel og mærke, hvis hensynet til bevarelse af et godt naboforhold ikke medfører, at man afstår fra at klage.

De klageberettigede foreninger og organisationer er typisk medlemsfinansieret, og en vurdering af afgørelserne vanskeliggøres af, at der ikke konsekvent skal gives særskilt underretning til denne gruppe. Hertil kommer, at der jo i foreningerne skal afsættes ressourcer til og være personer, der

---

¹⁰ Men også en væsentlig udvidelse af sagsarter og -antal.

foretager denne overvågning. For naboers vedkommende kan hensynet til det fremtidige naboforhold medføre, at der ikke er vilje til at iværksætte klage.

Overvågningen af den kommunale enkeltsagsbehandling på natur- og miljøområdet er således i vidt omfang blevet privatiseret, nemlig til landsdækkende foreninger og organisationer inden for natur- og miljøområdet, samt i nogen udstrækning også naboer. Men er det et retssamfund værdigt, at overvågningen af kommunernes afgørelser på natur- og miljøområdet i det helt væsentlige alene hviler på et sådant privat engagement og medlemsfinansiering?